

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy senátu JUDr. Vojtěcha Šimíčka a soudců JUDr. Jaroslava Hubáčka a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **V. A.,** zast. Michalem Benčokem, advokátem v Praze 1, Václavské náměstí 17, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra**, odbor azylové a migrační politiky se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 4. 2004, č. j. 28 Az 301/2003 - 23,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovaný **nemá právo** na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti

Odůvodnění:

Žalobce se jako stěžovatel včas podanou kasační stížností domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 4. 2004, č. j. 28 Az 301/2003 - 23, jímž byla zamítnuta jeho žaloba a současně bylo rozhodnuto tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení.

Krajský soud v napadeném rozsudku dospěl k závěru, že není důvodná žaloba proti rozhodnutí Ministerstva vnitra, odboru azylové a migrační politiky ze dne 14. 2. 2003, č. j. OAM-3079/VL-07-K04-2002, jímž žalobci nebyl udělen azyl podle ustanovení § 12, § 13 odst. 1, 2 a § 14 zák.č. 325/1999 Sb., ve znění pozdějších předpisů, (dále jen „ zákon o azylu“) a současně rozhodnuto tak, že se na něho nevztahuje překážka vycestování podle § 91 zákona o azylu.

Krajský soud přisvědčil správnímu orgánu, že v řízení nebyl prokázán žádný z důvodů pro udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. a) a b) zákona o azylu, jež se týkají

pronásledování za uplatňování politických práv a svobod nebo odůvodněného strachu z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů.

Je tomu tak proto, že důvodem žádosti žalobce o udělení azylu byly jeho problémy spojené s podnikáním v zemi původu, protože svému společníkovi dlužil peníze, který mu je zapůjčil do podnikání. Správní orgán totiž zjistil ze žádosti žalobce o udělení azylu ze dne 17. 6. 2002, že žalobce nikdy nebyl a není členem žádné politické strany a opustil Moldavsko v květnu 2002 kvůli problémům, jež vznikly v souvislosti s podnikáním. Od svého kamaráda, jenž byl i společníkem, si totiž vypůjčil 3000 USD do podnikání, ale jelikož nastaly problémy v důsledku odcizení dřeva připraveného k podnikání, kamarád po něm žádal vrácení již 4000 USD. Tyto peníze však nemohl vrátit, proto ho vyhledali bandité, kteří ho zbili a vyhrožovali mu i smrtí v případě nezaplacení. Z těchto důvodů proto opustil žalobce Moldavsko. Obdobná zjištění učinil správní orgán i z pohovoru ze dne 15. 8. 2002, v němž žalobce v podstatě zopakoval důvody uvedené v žádosti o udělení azylu a dodal, že s kamarádem hodlali podnikat a vyrábět dřevěné bedýnky na uskladnění ovoce. Kamarád do podnikání vložil 3000 USD, nakoupil dřevo a uskladnil ho, ale po odcizení dřeva z tohoto činu obvinil žalobce a požadoval po něm vrácení vložené peněžní částky. V dubnu roku 2002 ho kamarád navštívil společně se sedmi neznámými muži, fyzicky ho napadli a požadoval již zaplacení částky 4000 USD. Jelikož žalobce peníze neměl a se žádostí o pomoc se na nikoho neobrátil, celou situaci řešil odchodem z vlasti. V případě návratu do země původu se pak obává žalobce o svůj život.

Krajský soud z takto zjištěného stavu věci dovodil, že ve světle ustanovení § 12 písm. a) i b) zákona o azylu, problémy se soukromými osobami, jimž žalobce dluží zapůjčenou peněžní částku, nelze považovat za pronásledování tím spíše za situace, kdy politický systém dává žalobci možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů a této možnosti nebylo využito. Ostatně i judikatura Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48) vyvodila, že pokud má žadatel v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromých osob, není to bez dalšího důvodem pro udělení azylu. Žalobce se však neobrátil na policii, ani na soud či jinou příslušnou státní instituci či nevládní organizaci s žádostí o pomoc a nevyužil tak všechny možnosti ochrany, které mu poskytuje právní řád země původu. Konečně mezinárodní ochrana může být žadateli poskytnuta teprve v případě, jestliže mu byla odepřena ochrana země jeho státní příslušnosti, popřípadě tehdy, je-li tato ochrana neúčinná.

Krajský soud souhlasil se správním orgánem i v tom, že v řízení nebyly zjištěny též důvody pro udělení azylu žalobci podle ustanovení § 13 odst. 1, 2 a § 14 zákona o azylu a neshledal pochybení správního orgánu ani pokud jde o neexistenci překážek vycestování ve smyslu ustanovení § 91 zákona o azylu, které ani nebyly žalobcem tvrzeny.

V kasační stížnosti proti tomuto rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové žalobce jako stěžovatel odmítl závěry krajského soudu, pokud ten dospěl k závěru, že v jeho věci nebyly dány důvody pro udělení azylu podle ustanovení § 12, § 13 odst, 1, 2 a § 14 zákona o azylu, ani shledány překážky vycestování podle ustanovení § 91 téhož zákona.

Stěžovatel především obsahově uplatnil důvod k podání kasační stížnosti, jenž je uveden v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a), b) s. ř. s., který odůvodnil tím, že v průběhu řízení nebyl zjištěn úplně a přesně skutečný stav věci, že důkazy, které si soud opatřil nebyly úplné a zakládaly se pouze na hodnocení obsahu spisu, zejména zpráv

Ministerstev zahraničních věcí USA a České republiky a že v důsledku tohoto pochybení došlo i k nesprávnému posouzení právní otázky soudem.

Krajskému soudu vytkl, že nesprávně posoudil po právní stránce zjištění, že bezpečnostní situaci na území Moldavské republiky rozhodně nelze považovat za stabilizovanou a že jeho odůvodněné obavy o život je proto nutno podřadit pod ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Ostatně pronásledováním podle tohoto ustanovení zákona o azylu je i situace, pokud se příslušníci určitých skupin obyvatelstva stanou terčem nepřátelského jednání ze strany svých spoluobčanů. Mocenské orgány Moldavské republiky jen s největší námahou monitorují řádění mafiánů, kteří rozsévají strach a hrůzu mezi obyčejnými lidmi. Velice rozšířené jsou metody vydírání za účelem získání prostředků pro různé skupiny mafiánů a kriminálních živlů. Lidé jsou vydíráni za účelem získání výpalného a pokud je mafiáni nedostanou, rozbijí nebo zničí obchod či provozovnu a znehodnotí zboží. Vláda na území Moldavské republiky rozhodně není schopna zajistit ochranu občanů před neobyčejně vysokým stupněm kriminality.

Stěžovatel rovněž nesouhlasí v kasační stížnosti se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s tvrzením správního orgánu o neexistenci překážek vycestování dle ustanovení § 91 zákona o azylu. Krajský soud zcela přehlíží situaci na straně stěžovatele, který svůj návrat do země původu nepovažuje za bezpečný, vzhledem k praxi příslušných orgánů Moldavské republiky při potírání organizovaného vyděračství. Krajský soud nedostatečně přihlédl k ustanovení § 91 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, podle něhož povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu. V tomto směru krajský soud nedostatečně přihlédl k soustavnému porušování lidských práv formou organizovaného vydírání podnikajících osob na území Moldavské republiky, kde podnikatel nemůže bez přímého ohrožení života vykonávat živnost.

Se zřetelem k tomu, že stěžovatel je cizím státním příslušníkem a následky rozsudku krajského soudu znamenají pro něho nenahraditelnou újmu, požádal též o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti, neboť se toto přiznání nedotkne nepřiměřeným způsobem nabytých práv třetích osob a není ani v rozporu s veřejným zájmem.

Žalované Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky uvedlo, že se domnívá, že jak správní rozhodnutí, tak i rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu se zákonem a odkázalo na obsah správního spisu. Nemůže však souhlasit s názorem stěžovatele, který se dožaduje, že jeho žádost o udělení azylu lze podřadit pod ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. V této souvislosti poukázalo na stanovisko Vrchního soudu v Praze, vyjádřené v rozsudku ze dne 30. 4. 2002, č. j. A 709/2001, podle něhož azyl jako právní institut není a nikdy nebyl universálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, třeba i surovým, hrubým a těžce postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel. Důvody pro udělení azylu jsou zákonem přesně vymezeny, jsou poměrně úzké a proto nemohl být azyl udělen ani stěžovateli. K přiznání odkladného účinku kasační stížnosti však správní orgán neshledává důvody a navrhl zamítnutí kasační stížnosti.

Nejvyšší správní soud přezkoumal z podnětu podané kasační stížnosti napadený rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 4. 2004, č. j. 28 Az 301/2003 - 23 při vázanosti rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.) a jelikož sám neshledal vady uvedené v § 109 odst. 3 s. ř. s.,

k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti, dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Z obsahu žaloby vyplývá, že stěžovatel jako žalobce napadl již uvedené rozhodnutí správního orgánu v celém rozsahu, tedy ve výroku o neudělení azylu i ve výroku stran neexistence překážky vycestování a domáhal se jeho přezkoumání. V žalobě zcela obecně uvedl, že správní orgán v předchozím řízení porušil některá ustanovení správního řádu, a to konkrétně ustanovení § 3 odst. 4, § 32 odst. 1, § 34 odst. 1 a § 46, v důsledku čehož je správní rozhodnutí nezákonné, protože nebyl zjištěn přesně a úplně skutečný stav věci, následkem toho byla i nesprávně posouzena žádost o udělení azylu a důkazy, které byly opatřeny za účelem vydání rozhodnutí, byly neúplné a znemožňovaly správně usuzovat na skutkové i právní otázky důležité pro rozhodnutí. Konkrétně pak namítl jen to, že se v Moldavsku stal obětí vyhrožování, dokonce i usmrcením, protože nebyl schopen vrátit finanční obnos, který si vypůjčil. V dubnu roku 2002 byl z tohoto důvodu fyzicky napaden věřitelem a více neznámými muži, ale na policii se neobrátil, protože ta je spojena právě s těmito násilníky.

Krajský soud ve smyslu ustanovení § 75 odst. 2 s. ř. s. se proto zcela konkrétně zabýval jen výtkou stěžovatele, že se v Moldavské republice stal obětí vyhrožování, protože nebyl schopen vrátit finanční obnos, který vypůjčil a potažmo i tím, že se v případě návratu do země původu obává o svůj život. V souladu se zákonem vyšel z obsahu žádosti o udělení azylu ze dne 17. 6. 2002 i z pohovoru ze dne 15. 8. 2002, v němž žalobce v podstatě zopakoval důvody uvedené v žádosti o udělení azylu a dodal, že v případě návratu do země původu se pak obává o svůj život.

Krajský soud ze zjištěného stavu věci důvodně dovodil, že ve světle ustanovení § 12 písm. a) i b) zákona o azylu, problémy se soukromými osobami, jimž žalobce dluží zapůjčenou peněžní částku, nelze považovat za pronásledování tím spíše za situace, kdy politický systém dává žalobci možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, ale ten této možnosti nevyužil. Opodstatněně též poukázal krajský soud na judikaturu Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48), která vyvodila, že pokud má žadatel v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromých osob, není to bez dalšího důvodem pro udělení azylu. V souladu se zákonem krajský soud zvýraznil i to, že se žalobce neobrátil na policii, ani na soud či jinou příslušnou státní instituci či nevládní organizaci s žádostí o pomoc a nevyužil tedy všechny možnosti ochrany, které mu poskytuje právní řád země původu. Krajský soud proto důvodně uzavřel, že již z tohoto důvodu u žalobce nepřicházelo v úvahu udělení azylu, protože mezinárodní ochrana může být žadateli poskytnuta teprve v případě, jestliže mu byla odepřena ochrana země jeho státní příslušnosti, popřípadě tehdy, je-li tato ochrana neúčinná.

Není opodstatněná první námitka kasační stížnosti, v níž stěžovatel tvrdí nezákonnost rozsudku krajského soudu pro nesprávné posouzení právní otázky (§ 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.), pokud tento soud dospěl k závěru, že v této věci stěžovatel nesplňuje zákonné podmínky pro udělení azylu podle ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu.

Stěžovatel v této námitce zásadně tvrdí, že krajský soud nesprávně posoudil po právní stránce zjištění, že bezpečnostní situaci na území Moldavské republiky rozhodně nelze považovat za stabilizovanou a že jeho odůvodněné obavy o život je proto nutno podřadit pod ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu. Ostatně pronásledováním podle tohoto ustanovení zákona o azylu je i situace, pokud se příslušníci určitých skupin obyvatelstva

stanou terčem nepřátelského jednání ze strany svých spoluobčanů. Mocenské orgány Moldavské republiky jen s největší námahou monitorují řádění mafiánů, kteří rozsévají strach a hrůzu mezi obyčejnými lidmi. Velice rozšířené jsou metody vydírání za účelem získání prostředků pro různé skupiny mafiánů a kriminálních živlů. Lidé jsou vydíráni za účelem získání výpalného a pokud je mafiáni nedostanou, rozbijí nebo zničí obchod či provozovnu a znehodnotí zboží. Vláda na území Moldavské republiky rozhodně není schopna zajistit ochranu občanů před neobyčejně vysokým stupněm kriminality.

Opodstatněná není námitka, že by v této věci mohlo jít o pronásledování stěžovatele ve vztahu k ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu, které by bylo možno spatřovat tam, kde státní orgány vědomě tolerují trestnou činnost či nejsou schopné zajistit účinnou ochranu před ní.

Především tu nejde o „pronásledování“ ve smyslu zákona o azylu, tedy o neoprávněný postih ze strany státní autority nebo těch osob, které takovou autoritu zosobňují. Tvrzené obavy z vyhrožování ze strany soukromých osob a z jejich násilného jednání, třeba i odůvodněné, by se mohly stát důvodem pro udělení azylu pouze tehdy, pokud by státní orgány země původu takové ohrožení podporovaly, organizovaly, záměrně trpěly, apod. Případná nižší efektivita takové ochrany v konkrétních podmínkách té které země však nečiní z takového ohrožení „pronásledování“, a tedy ani azylový důvod. Stěžovatel v průběhu řízení netvrdil, že by příslušné státní orgány podporovaly, organizovaly nebo záměrně trpěly jeho ohrožování v důsledku výhrůžek nebo fyzického napadení, protože se nikam po těchto protiprávních aktech neobrátil. Z protokolu o pohovoru ze dne 15. 8. 2002 vyplývá, že stěžovatel po fyzickém napadení žádnou pomoc u kompetentních orgánů nevyhledal, neboť se bál. Za tohoto stavu potom zcela obecné tvrzení stěžovatele, že vláda na území Moldavské republiky není schopna zajistit ochranu před neobyčejně vysokým stupněm kriminality vyznívá do prázdna, protože mu příslušné orgány nemohly poskytnout účinnou ochranu již z toho důvodu, že o jeho problémech nebyly informovány. Rozhodně za tohoto stavu nelze dovozovat, že by policie či jiné kompetentní orgány ohrožení stěžovatele podporovaly, organizovaly nebo záměrně trpěly. Ostatně i podle Zprávy o dodržování lidských práv za rok 2001, vydané Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničí USA ze dne 4. 3. 2002, vyplývá, že policie spadá do kompetence Ministerstva vnitra a Parlament zvolený v zásadě ve svobodných a spravedlivých volbách má pravomoc prošetřovat činnost Ministerstva vnitra a zajistit, aby jeho činnost byla v souladu s platnou legislativou. Z toho ovšem vyplývá i to, že stěžovatel se mohl v případě zjištěných nedostatků obrátit na příslušný výbor Parlamentu a požadovat nápravu, což také neučinil.

Jenom na okraj poznamenává Nejvyšší správní soud i to, že podle judikatury „strach vrátit se na Ukrajinu kvůli potížím s věřiteli ve vztahu k neuhrazenému dluhu, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu dle § 12 zákona o azylu. Problémy se soukromými osobami nebyly zapříčiněny důvody pro azylové řízení významnými, tedy pronásledováním z důvodů rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávání politických názorů, ale snahou o vrácení dlužné částky“ (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 18. 12. 2003, č. j. 6 Azs 45/2003 - 49). Obdobně judikoval Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 18. 12. 2003, č. j. 4 Azs 38/2003 - 36, že „vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, jestliže ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí správního orgánu vyplývá, že politický systém v Moldavské republice dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů a tyto skutečnosti nebyly v řízení vyvráceny. Obavy

žadatele o azyl spočívající v tom, že organizované skupiny, resp. jejich členové používají nelegálních metod, že proti němu použijí násilí v míře ohrožující jak jeho zdraví, tak jeho život, nelze podřadit pod žádnou skutečnost uvedenou v zákoně o azylu, která by odůvodňovala udělení azylu“. Shodně judikoval i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 10. 3. 2004, č. j. 3 Azs 22/2004 - 48, na který se odvolal i krajský soud, jež ve svém rozsudku citoval též právní větu, že „skutečnost, že žadatel má v zemi původu obavy před vyhrožováním ze strany soukromé osoby, není bez dalšího důvodem pro udělení azylu podle ustanovení § 12 zákona o azylu, tím spíše v situaci, kdy politický systém v zemi původu žalobce dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů, a tyto skutečnosti v řízení o udělení azylu nebyly vyvráceny“.

Z výše uvedených judikátů Nejvyššího správního soudu tedy vyplývá, že stěžovatel nesplňoval zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 12 písm. b) zákona o azylu (problémy se soukromými osobami nebyly zapříčiněny důvody pro azylové řízení významnými, tedy pronásledováním z důvodů rasy, národnosti, náboženství, příslušnosti k určité sociální skupině či pro zastávání politických názorů, ale snahou o vrácení dlužné částky, vyhrožování ze strany soukromých osob nelze považovat za pronásledování ve smyslu zákona o azylu, jestliže ze zpráv, které byly podkladem pro rozhodnutí správního orgánu vyplývá, že politický systém v Moldavské republice dává občanům možnost domáhat se ochrany svých práv u státních orgánů a tyto skutečnosti nebyly v řízení vyvráceny, stěžovatel v průběhu řízení netvrdil, že by příslušné státní orgány podporovaly, organizovaly nebo záměrně trpěly jeho ohrožování v důsledku výhrůžek nebo fyzického napadení).

Stěžovatel tedy ve správním řízení neuvedl žádnou skutečnost svědčící o tom, že byl nebo mohl být vystaven pronásledování z důvodů uvedených v ustanovením § 12 zákona o azylu a krajský soud pro nepochybil, jestliže přisvědčil žalovanému správnímu orgánu, který stěžovateli azyl z těchto důvodů neudělil.

Stěžovatel rovněž nesouhlasí v kasační stížnosti se způsobem, jakým se krajský soud vypořádal s tvrzením správního orgánu o neexistenci překážek vycestování dle ustanovení § 91 zákona o azylu. Krajský soud zcela přehlíží situaci na straně stěžovatele, který svůj návrat do země původu nepovažuje za bezpečný, vzhledem k praxi příslušných orgánů Moldavské republiky při potírání organizovaného vyděračství. Krajský soud nedostatečně přihlédl k ustanovení § 91 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, podle něhož povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu. V tomto směru krajský soud nedostatečně přihlédl k soustavnému porušování lidských práv formou organizovaného vydírání podnikajících osob na území Moldavské republiky, kde podnikatel nemůže bez přímého ohrožení života vykonávat živnost.

Ani tuto námitku kasační stížnosti nepovažuje Nejvyšší správní soud za opodstatněnou.

Právní otázkou, jež byla podle stěžovatele v řízení před krajským soudem nesprávně posouzena, je též otázka splnění podmínek pro konstatování překážky vycestování.

Podle ustanovení § 91 odst. 1 zákona o azylu, povinnost ukončit pobyt neplatí, a) pokud by byl cizinec nucen vycestovat 1. do státu, kde je ohrožen jeho život nebo svoboda z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině

nebo pro politické přesvědčení, nebo 2. do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského či ponižujícího zacházení nebo trestu anebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, nebo 3. do státu, který žádá o jeho vydání pro trestný čin, za který zákon tohoto státu stanoví trest smrti, anebo b) jestliže by to bylo v rozporu s mezinárodními závazky České republiky, nebo c) jestliže v zemi původu nebo v třetí zemi, ochotných přijmout nezletilou osobu bez doprovodu, není po jejím příchodu k dispozici přiměřené přijetí a péče podle potřeb jejího věku a stupně samostatnosti.

Krajský soud dospěl k závěru, že žádná z těchto podmínek nebyla stěžovatelem jako žalobcem tvrzena, ani správním orgánem zjištěna, a proto bylo v souladu se zákonem rozhodnuto, že se na žalobce nevztahuje překážka vycestování.

Krajský soud se tedy otázkou existence překážky vycestování samostatně zabýval; svoji úvahu založil na tom, že stěžovatel se obává toliko jednání soukromých osob, které na něm vymáhají dlužnou peněžní částku a z toho usoudil, že takové obavy nejsou důvodem k tomu, aby pobyt stěžovatele v České republice nemohl být ve smyslu § 91 zákona o azylu ukončen.

Těmto vývodům musí Nejvyšší správní soud přisvědčit, neboť jsou po právu.

Především, pokud jde o námitky, že krajský soud zcela přehlíží situaci na straně stěžovatele, který svůj návrat do země původu nepovažuje za bezpečný, vzhledem k praxi příslušných orgánů Moldavské republiky při potírání organizovaného vyděračství a že tento soud též nedostatečně přihlédl k soustavnému porušování lidských práv formou organizovaného vydírání podnikajících osob na území Moldavské republiky, kde podnikatel nemůže bez přímého ohrožení života vykonávat živnost, má Nejvyšší správní soud za to, že nejsou důvodné.

Každé ohrožení života cizince v zemi původu neznamená, že zde neplatí povinnost ukončit pobyt v České republice. Z hlediska ustanovení § 91 zákona o azylu povinnost ukončit pobyt neplatí jen tehdy, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde je ohrožen jeho život z důvodů jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení. Z obsahu spisu vyplývá, že život stěžovatele z důvodu jeho rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité sociální skupině nebo pro politické přesvědčení nebyl nikdy ohrožen, protože důvodem ohrožujícího protizákonného jednání věřitele byly důvody jiné, totiž snaha o vrácení dlužné peněžní částky. Ostatně i podle judikatury Nejvyššího správního soudu (rozsudek ze dne 27. 11. 2003, č. j. 4 Azs 26/2003) „obava z toho, že věřitelé budou po žadateli o azyl vymáhat své pohledávky, není azylově relevantním důvodem (§ 12 zákona o azylu), ani důvodem pro vyslovení překážky vycestování podle § 91 tohoto zákona“.

Pokud jde o námitky kasační stížnosti, že krajský soud nedostatečně přihlédl k ustanovení § 91 odst. 1 písm. a) zákona o azylu, podle něhož povinnost ukončit pobyt neplatí, pokud by byl cizinec nucen vycestovat do státu, kde mu hrozí nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení nebo trestu nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu, poukazuje Nejvyšší správní soud na to, že se míjí s obsahem spisu námitky stěžovatele stran vycestování do státu, kde mu hrozí trest nebo kde je jeho život ohrožen v důsledku válečného konfliktu. Je tomu tak proto, že z obsahu spisu vůbec nevyplývá, že by stěžovateli v Moldavské republice hrozil trest a rovněž v tomto státě nebyl a není válečný konflikt, který by ho ohrožoval na životě. Obdobně je tomu i pokud jde

o hrozbu nebezpečí mučení, nelidského a ponižujícího zacházení, protože tyto tvrzené hrozby nejsou ničím konkretizovány a z obsahu spisu nevyplývá sebemenší náznak těchto obav. Má-li stěžovatel na mysli tuto hrozbu v důsledku tvrzeného porušování lidských práv formou organizovaného vydírání podnikajících osob na území Moldavské republiky a praxí orgánů této republiky při potírání organizovaného vyděračství, poukazuje Nejvyšší správní soud na své úvahy, které vyslovil v tomto rozsudku, v pasáži, jež se týkala nesplnění zákonných podmínek ustanovení § 12 písm. b) zákona o azylu stěžovatelem.V této části rozsudku Nejvyšší správní soud vysvětlil i to, že případná nižší efektivita ochrany společnosti před kriminálním jednáním v konkrétních podmínkách té které země ještě nečiní z takového ohrožení „pronásledování“. Z toho potom dovozuje Nejvyšší správní soud, že ani při případné nižší efektivitě ochrany podnikatelů před vydíráním ze strany kriminálních živlů, nemůže jít v Moldavské republice o stav, jež by vůbec pojmově zakládal pro cizince překážku vycestování spočívající v hrozbě nebezpečí mučení a nelidského a ponižujícího zacházení. Hrozbu nebezpečí mučení a nelidského či ponižujícího zacházení nelze totiž ztotožňovat s ohrožením života cizince, které jako relevantní z hlediska překážek vycestování musí být spojeno s rasou, náboženstvím, národností, příslušnosti k určité sociální skupině nebo s politickým přesvědčením tohoto cizince. Nejvyšší správní soud ještě dodává, že mučení a jiné kruté, nelidské nebo ponižující zacházení je Ústavou zakázáno a v Moldavské republice se vyskytly jen jisté nepotvrzené zprávy ze strany vězňů, že je vězeňští dozorci bili (Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2001, vydaná Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničí Spojených státu ze dne 4. 3. 2002). Ani z tohoto pohledu proto nelze dovozovat, že by stěžovateli hrozilo při návratu do země původu nebezpečí mučení a nelidského nebo ponižujícího zacházení.

Konečně pak Nejvyšší správní soud nesdílí ani námitku stěžovatele, uplatněnou v kasační stížnosti, že v průběhu řízení nebyl zjištěn úplně a přesně skutečný stav věci, že důkazy, které si soud opatřil nebyly úplné a zakládaly se pouze na hodnocení obsahu spisu, zejména zpráv Ministerstev zahraničních věcí USA a České republiky a že v důsledku tohoto pochybení došlo i k nesprávnému posouzení právní otázky soudem.

Krajský soud, stejně jako správní orgán, vycházel při svém rozhodování ze žádosti o udělení azylu ze dne 17. 6. 2002 a pohovoru ze dne 15. 8. 2002, kde stěžovatel jako žadatel uvedl všechny rozhodující skutečnosti a z materiálů shromážděných v průběhu správního řízení ohledně politické a ekonomické situace a stavu dodržování lidských práv v Moldavsku (zejména Zpráva o dodržování lidských práv za rok 2001, vydaná Úřadem pro demokracii, lidská práva a práci Ministerstva zahraničí Spojených státu ze dne 4. 3. 2002 a Infobanka ČTK). Na závěr pohovoru dne 15. 8. 2002 byl stěžovatel jako žadatel informován o tom, že nejen tyto materiály budou sloužit správnímu orgánu jako podklad pro rozhodnutí a byl současně poučen o tom, že do nich může nahlédnout a navrhnout doplnění dokazování. Žádnou z těchto možností však stěžovatel nevyužil.

Nejvyšší správní soud má z uvedeného za to, že v průběhu řízení byl zjištěn úplně a přesně skutečný stav věci a že důkazy, které jsou obsahem spisu, byly úplné. Ostatně stěžovatel ani neuvedl, které další důkazy měly být vzaty do hodnotícího procesu. Správní orgán vycházel při svém rozhodování z toho, co stěžovatel jako žadatel uvedl jako důvod svého odchodu z Moldavské republiky. Správní orgán nebyl povinen domýšlet azylově relevantní důvody, které žadatel o azyl ve skutečnosti neuplatnil a poté provádět o nich rozsáhlé dokazování. V řízení o udělení azylu je totiž správní orgán povinen zjistit skutečný stav věci v rozsahu důvodů, které žadatel o azyl v průběhu řízení uvedl. Krajský soud proto neměl důvod, proč správní rozhodnutí rušit.

Nejvyšší správní soud též vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že není třeba o ní rozhodovat tam, kde je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpění podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpění pobytu, mimo jiné, pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku- takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně; ze zákona pak platnost uvedeného víza zaniká právní moci rozhodnutí o kasační stížnosti). Za tohoto stavu, pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam, negativní by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení. Při rozhodnutí o kasační stížnosti je potom rozhodnutí o odkladném účinku nadbytečné, neboť obecně může přiznání odkladného účinku kasační stížnosti přinést ochranu je do doby rozhodnutí o této stížnosti.

Nejvyšší správní soud z uvedených důvodů došel k závěru, že kasační stížnost stěžovatele proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 30. 4. 2004, č. j. 28 Az 301/2003 - 23 není důvodná a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Nejvyšší správní soud rozhodl o kasační stížnosti rozsudkem bez jednání, protože mu takový postup umožňuje ustanovení § 109 odst. 1 s. ř. s.

Výrok o nákladech řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1 s. ř. s. za použití ustanovení § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci úspěch neměl a podle obsahu spisu úspěšnému správnímu orgánu žádné náklady v řízení o kasační stížnosti před soudem nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žalovaný nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** žádné opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. května 2005

JUDr. Vojtěch Šimíček
předseda senátu